

145 5 54

DE VARIIS HYDROCELEN TUNICAE VAGINALIS SA- NANDI METHODIS.

DISSERTATIO INAUGURALIS
CHIRURGICA,

QUAM

CONSENSU ET AUCTORITATE GRATIOSI
MEDICORUM ORDINIS

IN

UNIVERSITATE CAESAREA LITERARUM
DORPATENSI,

UT GRADUM

DOCTORIS MEDICINAE

RITE ADIPISCATUR,

LOCO CONSUETO PUBLICE DEFENDET

AUCTOR

EDUARDUS FERD. SENGBUSCH,
DORPATENSIS,

DORPATI LIVONORUM.

TYPIS J. C. SCHÜNMANNI, TYPOGRAPHI ACADEMICI.

MDCCCXX.

15504

58256

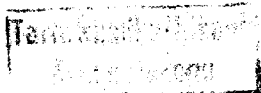
Imprimatur

sub conditione, ut, simulac typis excusa fuerit haec
dissertatio, quinque exempla collegio explorandis libris
constituto tradantur.

Dorpati Livonorum die III. mens. Maj. MDCCXXX.

Dr. Joann. Christ. Moier,
Ord. Med. h. t. Decanus.

2

461400

PRAECEPTORI ET EDUCATORI

DILECTISSIMO MAXIMEQUE
COLENDO

THEOPH. ALEX. IVERSEN

HOCCE PRIMUM ERUDITIONIS SPECIMEN

PIO GRATOQUE ANIMO CONSECRAT

AUCTOR.

Hydrocele in genere is est tumor, qui humore aquoso in tunica vaginali, vel in funiculi spermatici partibus accumulato formatur. Ex diversis huius morbi speciebus, quas scriptores secundum variam sedem ac symptomata distinguunt, illa, in qua humor inter tunicam vaginalem et albugineam effunditur, ideoque hydrocele tunicae vaginalis appellatur, frequentissime occurrit. Ad curam illius radicalem praecipue variae methodi commendatae et adhibitae sunt, atque in iis contemplandis, quatenus hydrocelen tunicae vaginalis spectant, dissertatio haec versabitur.

Medici veteres, quoniam hydrocelen plerumque statu morbozo universali produci, quin etiam saepe criticam esse crediderunt, remedia interna, imprimis laxantia, difcretica et decoctum Sassaparillae adhibuerunt, operationem vero quodammodo metuerunt 1). Sed quamquam in nonnullis

1) Bernstein's praktisches Handbuch für Wundärzte
Lpz. 1818. Bd. 2, u. Samuel Cooper's Nachtrag
zu seinem Handbuch d. Chir. Weimar. 1822.
A—N, pag. 558.

casibus cura interna prospere cessit, experientia tamen mox probatum est, eam plerumque non sufficere. In veterum chirurgorum scriptis remedia externa quoque multa ad hydrocelem resolvendam laudantur, ut aqua calcis, spiritus anisi, spir. matric., spir. C. C., spir. C. C. succinat., olea nonnulla aetherea et emplastra resolyentia. Schwindt 3) narrat hydrocelem esse sanatam vaporibus acetii ac pulvillis, aceto vini frigido imbutis. Keat 5) usus est solutione salis ammoniaci $\frac{3j}{\text{in}}$ acetii vini et spir. vini rectif. $\frac{3j}{\text{ivaa}}$. Pulvilli hac solutione imbuti ter quotidie scroto imponebantur et per suspensorium sustentabantur. Affirmat ille usu huius remedii repetito quinquies esse sanatam hydrocelem, neque denuo oriam. Arne-
mann 4) quoque in infantibus Keatii mixtionem bis bono successu adhibuit. Monendum tamen est, hac methode dolores acerbiores atque irritationem provocari, atque in adultis saltem saepe nihil effici. Bell 5), qui aliquoties eam tentavit, et humore evacuato et nondum evacuato, ad finem exoptatum non pervenit. Neque prosperius illi cessit plurius remediorum partim irritantium,

- 2) Schmucker's vermischte chirurg. Schriften, Frankenthal 1788, Bd. 2, pag. 272.
- 3) Keat, Fälle des Wasserbruchs sammt Beobachtungen über eine sonderbare Art diese Krankheit zu behandeln. A. d. Engl. mit Anmerkungen von Langswert, Prag 1796.
- 4) Arneemann's Magazin für die Wundarzneiwissenschaft, Göttingen 1799, Bd. II. St. I. pag. 130.
- 5) B. Bell's Abhandlung vom Wasserbruch, A. d. Engl. Leipz. 1795, pag. 34.

partim constringentium usus externus. In universum, ni fallor, remedia externa apud infantes tantum adhibenda sunt, ubi non raro hydrocelem resolvunt. Cum Bellio ceteri medici in eo consentiunt, in adultis ex operatione modo perfectam sanationem expectari posse. Operationibus, quae hoc consilio instituuntur, cavum, in quo aqua continetur, tollitur aut delenda tunica vaginali, aut excitanda inflammatione, quae ut tunicae concrescant, efficiat. Novissimis temporibus Wadd, Ramsden et Kinder Wood 6) dubitationem huius rei moverunt, quippe qui arbiirentur, interdum morbum sanari posse, cavo non oblitterato, cuius sententiae Pott 7) jam antea fuit. Quod imprimis in iis casibus fit, ubi solae applicationes externae sanationem efficiunt. Methodis vero nunc usitatis, ad inflammationem producendam aptis, hydrocelem, cavo non oblitterato, prorsus sanari posse, iure mihi in dubium vocari videtur. Ceteris methodis illa profecto erit praefereunda, per quam morbus sine gravibus et periculosis symptomatibus, ac minima, quam fieri potest, testis irritatione certissime atque citissime sanatur. Hoc respectu methodos varias contemplabimur, indeque videbimus, quatenus quaevis postulatis illis respondeat.

Operationes igitur in hac dissertatione describendae hae sunt:

- 6) Dictionaire de chirurgie pratique par Samuel Cooper, Paris 1826. Tom. I. p. 651.
- 7) Pott's sammtl. chirurg. Werke. A. d. Engl. Berlin 1787. Bd. I. pag. 469.

- I. Cura per turundam, fistulam et cereolum.
- II. Cura per cauterium potentiale.
- III. Cura per setaceum.
- IV. Cura per injectionem.
- V. Cura per tunicae vaginalis exstirpationem.
- VI. Cura per incisionem.

CAPUT I.

Cura per turundam, fistulam et cereolum.

Turundas Franco 8) primus adhibuisse videtur, et hac quidem ratione: incisione in scroto facia trium digitorum (secundum tumoris magnitudinem et aegroti aetatem), linteum carptum in turundarum forma aut spongiam praeparatam, oleo rosarum imbutam vulnere immittit. Quo majus vulnus est, et quo serius sanatur, eo minus metuendum est, ne morbus recurat. Haec operatio ab incisione, postea describenda non valde discrepat.

Paré 9) turundarum mentionem facit, dicens nonnullos chirurgos prospero eventu illis usos esse; ipse tamen setaceum praeferre videtur.

Guillemau 10) superiorem tumoris partem

8) *Traité des hernies*. Lyon 1561. pag. 81.

9) *Les oeuvres de Paré*. Paris 1607. pag. 313.

10) *Historische Untersuchungen über die gründliche Kur des Wasserbruchs von Sabatier*, im 5ten Bande der Abhandlungen der Königl. Parisischen Aka-

aperit incisione recta eaque minore, quae tamen usque ad fluidi accumulati sedem penetret, quo facto turundam applicat. Cavendum vero est in operatione, ne testiculus aut vasa spermatica laedantur.

Covillard 11) incisionem per totam hydroceles longitudinem institui, parteque sacci desecta, ne morbus redeat, diutius turundas, remediis digestivis illitas, vulnere immitti jubet. Idem non negat, hanc agendi rationem, quae a methodo hydroceles per sacci exstirpationem sanandi haud multum differt, admodum efficacem, interdum vero periculosam esse.

Thevenin 12) tumorem lapide caustico saepius imposito aperuit et deinde tres aut quatuor turundas induxit.

Secundum Ruysch 13) hydrocele certo removetur, si scrotum in parte superiore incideris atque turundas, unguento e mercurio praecipitato rubro oblitus, induxeris, donec inflammatione levi eamque sequente suppuratione modica cavum, in quo continetur aqua, destruat.

Marini 14) eodem loco tumorem dissecat et cereolo, qui sensim sensimque breviori ac tenniore permutatur, ut pateat vulnus, curat. Idem

demie der Chirurgie. A. d. Franz. Altenburg 1781. pag. 560.

11) Covillard le chirurgien operateur. Lyon 1633.

12) *Oeuvres des tumeurs*. Paris 1658.

13) *Advers. anat. med. chirurg.* Dec. II. p. 22.

14) *Prattica della Oper. d. Chir.* Rom. 1723. p. 230.

diversis cūrae temporibus turundas variis oblinendas esse medicamentis censet.

Methodus ab Henrico Moenichen 15) commemorata atque ab Alexandro Monro 16) postea commendata eo constat, quod, aqua per aëum triquetram emissa, cannula aliquamdiu relinquitur ad inflammationem excitandam, quae tunicarum concretionem efficiat. Quod consilium probare studet observationibus, interdum hydrocelem sua sponte, inflammatione oborta, esse sanatam.

Ex recentioris aevi chirurgis a Thedenio 17) praesertim turundarum usus commendatus est; qui quidem sectionem pollicis longitudine in inferiore tumoris parte instituit et aqua adhuc effluente, inter testem et tun. vag. turundam in specillo jacentem usque in partem superiorem inducit. Paulatim, vulnere minuto, breviores tenuioresque immittuntur turundae.

Proebisch 18) initio prorsus eodem modo, quo Theden agit; suppuratione veso exorta, primam incisionem sursum pollice amplificat, quod pro scroti magnitudine etiam iteratur.

Warner 19) a Thedenio eo discedit, quod

15) Bertrandi, Memoire sur l'hydrocèle, in den Memoires de l'Academie de Chirurgie. Paris 1757. Tom. VII. p. 412.

16) A. Monro's sammtl. Werke. A. d. Engl. Lpz. 1782. p. 267.

17) Theden's neue Bemerkungen. Berlin u. Stettin. 1782. Th. 2. pag. 7.

18) Ibidem.

19) Warner, von den Krankheiten der Hoden u. ihrer Häute. A. d. Engl. Gotha 1775. p. 52.

spongia praeparata in turundae forma utitur, donec sufficientem excitet inflammationem, turundisque remotis scrotum cataplasmatibus emollientibus tegit. Tum exoritur suppuratio haud diuturna, qua scroti tunicae coalescunt.

Larrey 20) Monroi rursus assumpsit methodum, cujus incommoda evitaturus, tubulum elasticum, sex pollices longum, ultimo fine pluribus foraminulis instructum, humore evacuato, per paracenterii cannulam in tunicam vag. inducit. Deinde cannula remota, tubulus ille suspensorio apto annectitur, et simulac satis egit, auferitur. Raro inflammatio serius oritur quam die secundo, quod tamen ab aegroti aetate atque irritabilitate pendet. Larrey contendit, in omnibus aegrotis, hac ratione tractatis, hydrocelem plerumque inflammatione adhaesiva, symptomatibus gravibus non exortis, ante diem vicesimum primum esse sanatam. —

Pott 21) Monroi methodum eo mutavit, quod cannulam cum cereolo paulo longiore in vulnere reliquit, ut irritationem vehementem, cannulae fine excitatam, prohiberet. Hanc quidem methodum turundis adhibendis anteponeit, neque tamen et illam interdum non suffecisse, majoraque attulisse incommoda negat.

Dijudicatio curae per turundam, fistulam et cereolum.

Agendi ratio, quam Guillemau et Ruysch describunt, magnis obnoxia est incommodis. Nam

20) Larrey's med. chirurgische Denkwürdigkeiten aus seinen Feldzügen. A. d. Franz. Leipz. 1813. p. 585 et sqq.

21) Pott l. c. p. 481.

cum superiorem tumoris partem aperiant, ne pus in fundo accumuletur; est metuendum. Non minus Monroi methodus a scriptoribus clarissimis vituperatur. Cannula inflexibilis enim, aegrote se moyente, facile laedere potest testiculum, ac Bertrandi 22) re vera inde exortas esse molestias gravissimas affirmat. Omnino monendum est, testem magis, quam tunicam vaginalem irritari huiusque parvam tantum partem, quo fit, ut cohaesio perfecta esse nequeat. Iisdem vitis laborat tractandi modus, quem clariss. Larrey et Pott adhibuerunt, etiamsi tubulo elastico et cereolis testiculo minus noceatur, quam paracenterii cannula. Et turundis quoque id commune est vitium, quod plerumque sufficientem non provocant inflammationem, tunicisque ex parte tantum adhaerentibus novae humoris accumulationi locus praebetur. Cura interdum satis protrahitur; Theden v. c. quondam turundarum usum usque ad diem vicesimum primum continuare debuit, ubi demum inflammatio sufficiens exorta est. Inflammatione vehementiore vero in suppurationem abeunte, pus in tela cellulosa accumulatur, incisionibus evacuantur.

22) *Traité des opérations de chirurgie.* A. d. Ital. Paris 1769. p. 192.

CAPUT II.

Cura per cauterium potentiale.

Medici antiqui, Paulus Aegineta 23), Avicenna 24), Salicetus 25) et Albucasis 26) ferrum actuale ad saccum, in quo aqua colligitur, aperiendum commendarunt, ceterisque, quas afferunt, methodis praetulerunt. Albucasis copiosam ejus exhibet descriptionem. Secundum hanc methodum cutis integumenta cultello candente discinduntur, tunica vaginalis ferro actuali peculiaris formae aperitur, ut fluidum emanet, quo facto saccus cultello exsecatur.

Franco 27) obiter tantum hanc agendi rationem commemorat. M. A. Severinus 28) contra hoc modo se bis feliciter sanasse hydrocelen affirmat.

Cauterium potentiale serius demum a medicis ad hydrocelen sanandam usurpatum est. Sabatier 29) dicit, Fabricium Hildanum primum esse scriptorem, qui de remedio tam causticorum usu verba faciat; in libro suo tamen de operationibus chirurgicis conscripto 30) cum aliis in eo

23) Paul. Aeginet. de re med. lib. VI. c. 62.

24) Canon medic. lib. III. fen. 22. tr. I. c. 6. pag. 964. Venetiis 1608.

25) Chirurg. lib. I. cap. 51.

26) Albucasis de chirurg. arab. et lat. cura Channing. Oxonii 1778. Tom. I. lib. II. c. 62.

27) *Traité des hernies.* p. 82.

28) De efficaci medicina. Lib. II. P. I. cap. 76.

29) L. c. pag. 542.

30) Sabatier's Lehrbuch der Chirurg. Operationen. A. d. Franz. von Borges. Ofen 1799. Th. I. pag. 251.

consentit, Guidonem de Chanliac primum ejus fecisse mentionem. Schreger 31) contra monet, jam antea Leonidam 32) remediis causticis esse usum. Hic ad tumoris locum duos vel quatuor pollices longum unumque latum applicavit remedium causticum, quo affectam tunicam vaginalem aperuit, causticoque pulvere destruxit.

Guy de Chanliac 33) tumorem phlebotomo dissecuit et aqua emissa, aliquid arsenici cum xylyno imposuit. Wisemann 34) usus est remedio caustico, quod etiam Dionis 35) et Heister 36) laudant, Garengot 37) vero et de la Faye 38) vituperant.

Multi silentio praetereunt, quo remedio caustico usi sint. Berirandi 39) affirmat, a nonnullis impositam esse moxam, alii massam rodentem adhibuerunt.

Chirurgi antiquiores plerumque applicarunt remedium causticum per totum tumoris ambitum ad sacci suppurationem provocandam. Sed cum

31) Schreger's Grundriss der chirurg. Operat. Fürth 1806. p. 252.

32) Apud Aëtium, Tetrab. IV. serm. 2. c. XXII.

33) Guidonis magna chirurg. Lugd. 1585. Tract. II. doctr. 2. c. 7.

34) Conf. Sabatier in den Paris. Abhandlungen. pag. 542.

35) Dionis, Cours d'operations, commentirt von la Faye. Paris 1751.

36) Dissert. de hydrocele. Helmst. 1744; in Halleri Diss. chirurg. Tom. III. Nr. 76.

37) Traité des operat. de chirurg. Paris 1748.

38) Vide Dionis. l. c.

39) Berirandi, Memoire sur l'hydrocele p. 412.

illo adhibito symptomata gravia orirentur, aliquamdiu omnino abolerit. Recentiore aetate hanc methodum in integrum restituerunt Else, Dussaussoy et Acrel.

Else 40) vult remedium causticum dimidii pollicis ambitu anteriori inferiorique tumoris parti imponi, atque emplastris adhaesiis coerceri, ne latius vim exerceat. Hunc in finem utitur massa rodente, parata e lixivio saponato et calce viva. Nonnunquam hoc remedium, ut Else contendit, intra 5 vel 6 horas satis agit, pro diversa tamen tunicarum crassitudine interdum diutius retineri debet. Illo desumpto, unguentum digestivum imponitur et scrotum suspensorio sustentatur. Inflammatio et tumor interdum graviores fiunt, vehementesque motus febriles animadvertuntur, qui sanguine mittendo et diacta refrigerante sunt mitigandi. Nonnullis diebus post eschara, remedio caustico producta decidit, tunica vaginalis nuda apparet et scalpello aperiri potest, ut aqua desluat. Intra quatuor vel sex hebdomades frustatim solvitur, quo facto vulnus satis cito sanatur.

Dussaussoy 41) remedium causticum majore ambitu adhibet, nam interdum pollicem vel pollicem cum dimidio latum et quinque vel novem pollices longum imposuit, pro diversa tumoris magnitudine et tunicae vag. conditione. Solutio-

40) Neue Sammlung der auserles. und neuesten Abhandl. f. Wundärzte. St. V. pag. 1 et sqq.

41) Dussaussoy's Abhandl. über die Radicalkur des Wasserbruchs durch das Aetzmittel. A. d. Franz. Lpz. 1790.

nem lapidis caustici commendat, qua imbuta turunda in anteriore tumoris parte, paulum latus versus in emplastri foramine ponitur, atque alio majore tegitur. Humorem non statim, eschara cauterio potent. formata, emittit, quod tum demum fieri jubet, cum aegrotus ardorem et gravitatem in scroto percipit, ac totus tumor inflammatus dolet; quod nonnunquam quatuordecim diebus post impositum cauterium potent. evenit. Eschara tum cultello dissecatur, et, aqua emissa, linteum captum in vulnus immittitur. Suppuratione exorta tunicae vaginalis frusta solvuntur, et quamdiu hoc fit, vulnus obligandum est unguento. digestivo, et subinde injectiones emollientes, ut vulnus purgetur, instituendae.

Dease 42) suadet, ut apud infantes parvus tantum scroti locus saepius lapide infernali fricetur. Humpage 43) jubet in tumore emplastrum rotundum poni, atque in ejus ambitu acidum salis concentratum. Nonnulli, ut Else, Actel 44) cauterium potent. opio misceri jubent, ut dolor eo excitatus minuat. Borges 45) de hujus mixtionis utilitate dubitat, dicens, in opio extrinseco adhibito vim inesse irritantem. Et George Vaux 46) quidquam majoris momenti eo effici negat, po-

42) Dease, Observ. on the hydroc. Dublin 1782.

43) Humpage, Ess. on the hydroc. Lond. 1788.

44) Acrel's chirurg. Vorfälle. A. d. Schwed. Göttingen 1757. pag. 444.

45) Sabatier's chirurg. Operationen. pag. 281.

46) Neue Sammlung der Abhandl. f. Wundärzte. St.
V. pag. 105 et seqq.

ius cauteriū potent. virtutem opio admisto debilitari. Idem affert, si hydrocele solito major sit, vagibus locis satis distantibus, vel etiam, tunica vaginali valde incrassata, solito majus imponendum esse cauterium potent. Acret nonnulla monet, quae, ut cura per cauterium potent, bene cedat, maxime sunt respicienda. Aegrotum semper venaesectiōnibus, remediis laxantibus et diaeta apta praeparari, cauterium potent, satis forte eligi, (unde maxima ex parte eventus prosper pendeat), aegrotō non concedi, ut ambulet, et per totum curae tempus scrotum cataplasmate emolliente tegi jubet; quibus jussis si obtemperatur, cura plerumque finitur intra sex vel octo hebdomades.

Dijudicatio curae per cauterium po-
tentiale.

Haec methodus sane adhiberi potest in aegrotis timidis, faciliusque ab illis, quam praesertim incisio, admittitur. Neque tamen desunt, quae in illa vituperentur. Cauterium potest, si cum effectu usurpatur, semper excitat inflammationem, qua suppuratio major ac diuturnior adducitur; pus saepe in scroti tela cellulosa accumulatur, fistulasque format, quibus chirurgus cogitur, ut plures magnasque faciat incisiones. Huic accedit, quod ejus effectus praedici nequit. Si tumor magnus plenusque est, partes humorem continentes valde extensae, cutis et tunica vaginalis tenuissimae, cauterium potest interdum etiam per tunicam vaginalem penetrat, plerumque vero tantummodo usque ad illam, tum etiam incisione aperiendam. Minime igitur, hac methodo utentes, cultro super-

sedere possumus; nam repetitus cauterii potent. usus, quem nonnulli commendant, majores cie- ret dolores, multoque differrer sanationis tempus. Porro aegrotus ita tractatus diutius in lecto rema- neat, oportet. Cauterium potent. praeter necessi- tatem partes destruit, curaue saepe diutius con- tinuanda est, quam in ceteris methodis. In iis de- nique casibus, in quibus testem sanum esse non certo nobis est persuasum, aut hydrocele cum sar- cocele complicata, quod laud semper praedici po- test, cauterium potent. magnum afferret detrimen- tum. Apud pueros quoque ejus usus non est per- mittendus.

Hanc methodum eo praestare dicunt, quod testis minus, quam tunica vaginalis, irriteretur. Mo- nendum vero est, illam quoque frustra esse adhi- bilam, morbumque denuo exortum.

Quibus omnibus rite perpensis, hanc metho- dum reliquis anteponere prorsus non possum, sed potius, nos ea optime supersedere posse, persua- sum mihi habeo.

CAPUT III.

Cura per setaceum.

Hoc remedio, ab Arabibus invento, serius de- mum, ut Sabatier 47) contendit, ad curam hydro- celes radicale usi sunt; saltem non reperiuntur illius vestigia in hydrocele tractanda apud veteres.

47) Sabatier, im fünften Bde. der Paris. Abhdl. p. 551.

Guy de Chanliac 48) de setaceo haec effatur: Tumorem artipias forcipe plano, infra foramini- bus instructo, per quae ducatur setaceum, acui latae affixum, ibique relinquendum, donec omnis humor effluerit.

Lanfranchi 49), cute incisa, acum, cujus foramini setaceum annexum est, per tunicam va- ginallem transmittit. Fallopius 50) quoque, qui forcipem a Guidone commendatum vituperat, sua- det, ut hydrocele acu apta perforetur. Fabricius ab Aquapendente 51) etiam mentionem facit de se- taceo, attamen dubitare videtur, quin semper perfecta sanatio eo efficiatur. Franco 52) setacei usum eodem modo, quo Guy et Fallopius, descri- bit. Secundum eum adhiberi potest aut forceps, per quem acus ducitur, aut sola acus curvata, quae ex ipsius sententia praestat. Qui forcipem usur- pant, acum candefactam celeriter per ejus fora- mina mittunt. Si inflammatio, quae remediis aptis coercenda est, nimia sit, setaceum est demen- dum, alioquin quotidie, quo facilius humor ef- fluat, huc illuc trahendum. Paré 53) etiam for- cipe usus est ad setaceum trajiciendum, e filis se- ricis octo vel novem compositum. Agendi ratio- nem eandem commendat, quam antecedentes.

48) L. c.

49) Chirurg. magn. lib. III. tr. III. c. 7.

50) Sabatier l. c.

51) H. F. ab Aquapendente opera chirurg. Francof. 1620. P. I. cap. 75.

52) Traité des hernies p. 79 et seq.

53) L. c. p. 312.

Covillard 54) suadet, ut setaceum acu semipedali, cuspidē candefacta, perducatur. Illi haec agendi ratio commodior, quam forcipis usus videtur, praesertim si tumor magnus sit. Nihilominus de felici huius methodi eventu dubitat, in qua re alii scriptores, setacei usum in quibusdam tantum hydroceles speciebus admittentes, cum ipso consentiunt.

Heister 55), qui praeter alias operationis methodos setaceum quoque commemorat, suadet, ut illud, remediis digestivis imbutum, acu setacei transmittatur et per mensem unum ad inflammationem sufficientem excitandam relinquitur. Huic tamen methodo obijcit, quod in illa testis conditio accurate explorari nequeat, quamobrem alii quoque chirurgi ceteras methodos praetulerint.

Diversas quoque ad applicandum setaceum usurpaverunt acus, Garengot 56) triquetram, Bertrandi 57) curvam et latam, Warner 58) sex pollices longam, cuspidē curvata chalybea instructam.

Quamquam igitur plerique chirurgi setaceum repudiant, Pott 59) tamen imprimis Monroi sententia ad experimenta illo faciendā impulsus est. Agendi ratio ejus initio multis obnoxia erat in-

54) L. c.

55) Diss. de hydrocele l. c.

56) Traité des instrumens. Paris 1723. Tom. I.

57) Bertrandi Mémoire sur l'hydrocele l. c. p. 394.

58) Warner von den Krankheiten der Hoden pag.

67.

59) Pott's sämmtl. Werke. 2ter Band, pag. 21 et seqq.

commodis, quae instrumentis, quibus postea usus est, evitare studuit. Initio, aqua per acum triquetram emissa, in cannulam specillum, funiculo 10 vel 12 filis laneis composito instructum, inducebat, usque ad superiorem scroti partem protrudebat, tumque ad ejus apicem satis incidebat, ut ipsum cum funiculo commode perducere posset. Ejus ratio agendi emendata haec est:

Acu triquetra, cujus cannula fere diametro quartae partis pollicis est, perforat anteriorem inferioremque tumoris partem. Postquam humor effluxit, per acus triquetrae cannulam tubulum, quem tubulum setacei appellat, quinque pollices longum et tantae diametri, ut facile permeet per cannulam, eo usque protrudit, ut superiorem tunicae vaginalis partem attingat et extrinsecus percipiat; deinde specillum sex pollices cum dimidio longum, altero fine cuspidē chalybea, altero foramine instructum, per tubulum trajicit cum tot filis sericis, quot commode perducuntur, tunicas eo perforat, et funiculum transmittit, quo facto tubulus et cannula remouentur. Operatione finita, Pott statim aegrotō 20—25 gutt. tinct. thebaic. porrigi jubet. Tercio die testis et scrotum inflammari incipiunt atque intumescunt; tum fomenta et cataplasmata applicantur, scrotumque suspensorio sustentatur. Decimo post operationem die inflammatio et tumor maxima ex parte evanescunt, setaceumque solvitur, quo facto quotidie nonnulla fila extrahuntur.

Pott se hoc modo multos aegrotos cujusvis aetatis feliciter curasse affirmat. In nonnullis hac ratione, symptomatibus infaustis non exortis, ope-

ratio hydroceles in utroque scroti latere simul est instituta.

Thilenius 60) quoque nonnullos casus commemorat, in quibus setaceum cum successu adhibebatur.

Bell 61), superiore tumoris parte scalpello incisa, specillum curvatum, cuius foramini funiculus bombycinus affixus est, per incisionem alteram, ad specilli cuspidem factam, trahit.

Rae 62), chirurgus Edinburgensis, superiore et inferiore tumoris parte cutem paulum incidit, tumque tunicam vaginalem supra aperit, quo facto specillum cavum cum mucrone occulto introducit et infra extruditur. Mucro aequae ac specillum infra instructus est canali, ut punctiois locus inferior cultello satis amplificari possit. Mucrone retracto, acus curvatae ope setaceum trahitur.

Utraque agendi ratio modo descripta a Pottii methodo eo differt, quod setaceum per incisiones perducitur, quae res, exorta suppuratione, magni momenti est, cum puri effluentis via liberior nunc praebatur.

60) Med. chirurgische Bemerkungen. Frankf. a. M. 1814. Th. 2. p. 232 et seqq.

61) Bell's Lehrbegriff der Wundarzneikunst. Lpz. 1791. Th. 1. p. 361.

62) Sabatier's Lehrbuch der chirurg. Operat. Th. 1. p. 260.

Sabatier 63) setaceum hac ratione immittit: aqua emissa, cannulam quatuor pollices longam usque ad superiorem tunicae vaginalis partem protrudit, eamque et integumenta cutanea, digitis tensa, mucrone denno immisso perforat, quo facto funiculus trajicitur.

Holbrook 64), humore emoto, digitis scroti cutem et tunicam vaginalem in plicam comprehendit, et acus solitae ope filum simplex vel duplex transmittit, die tertio removendum.

Astley Cooper *) in pueris duorum aut trium fere annorum, in quibus remedia externa ad resolvendam hydrocelem non suffecerint, solum setacei usum commendat, quod acus curvae ope eodem loco, quo ferrum triquetrum, introducit et duo digitos alius educit.

Dijudicatio curae per setaceum.

Observationibus clariss. Pottii aliorum chirurgorum praeclarorum contradicunt. Pott, si setaceum adhibeatur, sola inflammatione sine suppuratione tunicas coalescere contendit; Bell 65) et Richter 66) contra inflammationem non raro tantam fieri, ut suppuratione majore finiatur. Quod

63) Sabatier im fünften Bande der Paris. Abhandlung. p. 558.

64) Observations on hydrocele etc. Lond. 1825.

*) The Lancet. Vol. II.

65) Bell vom Wasserbruch p. 62.

66) Anfangsgründe der Wundarzneikunst. Götting. 1799. vier Band p. 119.

Sharp 73) spiritu vini ingesto hydroceleu se sanasse affirmat, non omni tamen evitato periculo.

Plerique Anglorum scriptores silentio hanc methodum praetereunt, unde colligi licet, eam tum temporis rarius in Anglia usurpatam fuisse. Douglas 74) fructum ex ea percipi posse negat, cum albuginea et tunica vaginalis longius distent, quam ut conjungi possint, cui accedat, quod testis superficies ob epididymidem inaequalior sit. Tum inflammationem in tunica vaginali incrassata produci diffidit, cujus ope tunicae prorsus coalescant. Pott 75) et le Dran 76) quoque in dubium vocant injectionis utilitatem, quam quidem prior humani generis salutis rejici censet.

Recentiore aetate potissimum eam commendavit Earle 77), quamquam nec ipse nec alii v. c. Sabatier 78) et Farre 79) semper prospere eam adhibuerant. Cujus in methodi partes prorsus abeunt C. Bell 80), Samuel Cooper 81), Richerand 82),

73) Treatise on the Operations of Surgery. Lond. 1747.

74) Treatise on the Hydrocele. Lond. 1755.

75) Pott's sammtl. chirurg. Werke. Th. 1. pag. 476.

76) Traité des opérations de chirurgie. Paris 1742.

77) Earle über den Wasserbruch.

78) L. c. pag. 572

79) Harles und Schreger's Annalen der engl. u. franz. Chir. Erlang. 1799. Bd. 1. p. 331.

80) C. Bell's System der operativen Chirurg., übers. von Kosmely. Berlin 1815. Th. 1. p. 163.

81) Diction. de chirurg. pratique p. Sam. Cooper. Bd. 1. p. 554.

82) Nosographie chirurgicale. Paris 1815. Tom. IV. p. 283.

Boyer 83), Astley Cooper 84), Dessault 85), multaeque alii chirurgi Anglici et Francogallici.

Humores injecerunt vel irritantes vel constringentes, quibus adhaerentur spiritus vini, aut merus aut aqua dilutus, cupri sulphurici, aluminis et sacchari saturni solutiones, aqua calcis vel simplex vel addito mercurio sublimato corrosivo, infusiones rosarum, rubrarum et corticis quercus. Saucerotte*) infuso rosarum vinoso usus est, Levret 86) lapidis caustici grj in aquae $\mathfrak{Z}$ vj solutis; alii solutionem magis concentratam v. c. grj in aq. $\mathfrak{Z}$ i, alii vinum adhibebant, admista tertia aquae vulnerariae parte cum camphorae $\mathfrak{Z}$ i. Porro liquorem e cannula modo emissum rursus injecerunt, aut aquam calidam aut frigidam. Sabatier 87) ex pluribus institutis experimentis spiritum vini rejecit, laudato potius vino rubro. A. Cooper**) solutione zinci sulphurici $\mathfrak{Z}$ i in aquae $\mathfrak{Z}$ xij utitur. Quae nunc in usu est mixtio, componitur ex vini Oporiensis partibus duabus et tertia aquae parte, vel ex vini Burgundici partibus quinque, sexta aquae parte addita. Si crassior et durior reperitur tunica vaginalis, quod plerumque in hydrocelis inveteratis accidere solet, humor eligendus est indolis magis excitantis, qualem se nobis praestat vinum merum.

Ratione sequente instituunt injectionem:

83) Diction. des sciences medicales. Tom. 22. p. 214.

84) The Lancet, II, 85.

85) Oeuvres chirurg. Tom. II.

*) Sabatier l. c. pag. 569 et seqq.

86) Ibidem.

87) Ibid.

**) L. c.

Dijudicatio curae per injectionem.

Earle 95), injectionis vim in fistulis sanandis expertus, fore speravit, ut quoque in hydrocele sananda ex voto res sibi cederet. Prae ceteris methodis eo praepollere injectionem putat, quod irritationis gradus ex rerum statu liberius mutari possit, quam ullo alio adhibito incitamento; tum quod cavitatem omnino et aequabiliter impleat humor et, vi sua exhibita, prorsus et facile evacuari queat.

Quam quidem clar. Earle injectioni in fistulis atque hydrocele curandis praestantiam inesse observavit, alii non affirmaverunt scriptores, quippe qui ad fistulas obliterandas prorsus non sufficere injectionem comprobaverint, ejusque usum plane abjecerint. Quod illius in tractanda hydrocele attinet vim, multa occurrunt eaque maxime respicienda, quae opponantur. Graefe 96) optime monuit, incitationis gradum, qui partim ex tunicarum vi recipiendi, partim ex incitamenti pendeat virtute, a priori non constitui atque definiiri posse, quum utriusque ratio exacte determinari nequeat.

Jure ergo vituperant, quod ex eventu demum prodeat, num aptum adhibueris incitamentum. Incitamentum mitius inflammationem, quae tunicarum adhaesionem efficiat, non procreat, fortius vero saepenumero suppurationem provocat, pusque colligitur singulis in cavis, tum aperiendis.

Aliud deinde huic methodo adhaeret vitium non minoris momenti, quod testiculus aequae, ac tunica vaginalis, irritatur, quae, si admodum incrassata reperitur, validiorem requirit injectionem, unde patet, testiculum simul capere detrimentum. Bell aliam ob causam injectionem castigat, in cura per setaceum dijudicanda jam allatam, contendens, testiculi conditionem accuratius examinari non posse. Negari quidem nequit, quin interdum nos lateat, talem existere testiculi conditionem, qualis injectionem omnino respuat. Itaque adducor, ut hydrocelen variis injectionis ope sanari credam. Bell 97) nonam vel decimam injectione curatorem pariem, interjecto nonnullarum hebdomadam spatio, denuo morbo correptos esse affirmat. Quod quidem, ne illis eveniat, verendum est, qui operationem modo perpassi, nullum sentiant dolorem. Nam quoniam injectionis vi constringente, ne humor reficiatur, ad tempus in illis praecayeretur, facile in errorem inducimur, morbum esse sanatum. Eo praestare hanc methodum praeceteris putant, quod lenioribus stipata sit doloribus, res minoris sane momenti, cum, ut morbus certo removeatur neve recurat, imprimis respiciendum sit. Qui injectionem defendunt, eam, semel frustra adhibitam, iterari vel incisionem quoque institui posse afferunt. Injectionem vero, cum potius constringendo, quam tunicae vaginalis cavum destruendo, vim suam exserat, callosiorem reddere non solum tunicam vaginalem, sed testis etiam superficiem, crediderim; unde liquet

95) L. c. pag. 48.

96) C. Bell l. c. in der Vorrede von Graefe p. VI.

97) B. Bell l. c. pag. 79.

cujuslibet tum susceptae operationis eventum ambiguum fore, validioremque requiri inflammationem, quam injectione omitta. Hydatides si appa-
ruerint, injectionem aequae ac acetum sine ullo fructu adhibebis. In pueris duorum vel trium fere annorum injectione est abstinendum. Ubi vero non diu persistit hydrocele, eamque nec cum aliis morbis esse complicatam, nec in duritiem abiisse callosam, evictum est, ex injectionis usu nonnihil sperari licet.

Methodus Schregeriana recentior, nec affatim experimentis comprobata est, quam ut accurate dijudicetur. Attamen in sensibilibus modo hominibus illam sufficere crediderim ad inflammationem, qua opus sit, provocandam.

CAPUT V.

Cura per tunicae vaginalis exstirpationem.

Celsus 98), qui primus hanc operationem descripsit, his utitur verbis: „Si sub media imave tunica vitium est, totae hae (membranae) exira scrotum collocandae excidendaeque sunt.“ Cujus loci sententia non plane perspicua est; si vero alium ejusdem scriptoris locum 99) cum illo com-

98) Celsus de medic. Lausannae 1772. Vol. II. lib. VII. c. 21. 2.

99) L. c. cap. 19. pag. 127.

paraveris „quod ad basin testiculi vehementer cum ima tunica connexum est, excidi sine summo periculo nequit; itaque ibi relinquendum est,“ id tantum dixisse videtur, ut tunica vaginalis non amplius praescindatur, quam, testiculo non laeso, fieri possit.

Galenus 100), qui Celsum secutus est, partem affectam esse removendam censet. Albucasis 101) in describenda hac operatione accuratior est, qui quidem, incisione perfecta atque humore evacuato, hoc modo pergit: „Tum seces membranam, quomodo sectio ejus possibilis sit, vel totam, vel frustatim, et praecipue latus ejus subtile. Etenim tu, si non summam diligentiam in secando illam adhibeas, non eris de aqua securus, quin redeat. Quodsi exira prodeat ovum ex cute sua in tempore operationis, equidem quando membranae incisionem absolvisti, reducas illud.“ Unde colligi licet, eum de tunica vaginali excidenda tantum, non de testiculo exstirpando mentionem fecisse.

Fallopianus, qui eodem paene modo hanc operationem exposuit, nonnisi in quibusdam hydroceles speciebus illam admittit.

Douglas 102) hac ratione utitur: Aegroti apte posito, partem integumentorum oblongam duabus incisuris exsecat, et tunicam vaginalem apertam eo usque praescindit, quo vasis spermaticis adhae-

100) CL. Galenus de morb. curand. Paris, 1538. lib. XIV. p. 220, 63.

101) L. c. pag. 295.

102) Treatise on the hydrocele.

ret. Testiculus tempore operationis ab auxilio sustentus reponitur, linteumque carptum vulnere immittitur.

Methodus, quam Bonhoeffer 103) affert, paulum ab hac discrepat. Ille, integumentis externis a superiore inde tumoris parte usque ad infimam incisis, tunicam vaginalem in utroque latere a cute separatam in media parte aperiri jubet, eamque forcicis ope plane dissecari et partes illius laterales, cute denudatas, abscindi. Neque scroti cutem esse auferendam censet, nisi extensione diuturna vim sui contrahendi jam amiserit.

Saviard, White, Gooch et Louis 104) tunicam vaginalem prospero eventu resecuerunt. Sharp 105) in hydrocele permagna excisionem non eadem incommoda, quae solam incisionem, sequi affirmat.

Nessi 106) internam tunicae vaginalis faciem scarificandam, eamque, diebus quatuor praeteritis, unguento corrosivo esse oblinendam censet.

Ex recentioris aetatis scriptoribus medici Francogallici, imprimis Dupuytren 107) excisionem

103) Diss. de hydrocele. Argent. 1777. §. 25; übers. im 15ten Stück der neuen Sammlung der Abhandlungen für Wundärzte.

104) Sabatier l. c. pag. 536 et seqq.

105) Kritische Untersuchung des gegenwärt. Zustandes der Wundarzney. Aus d. Engl. Rostock u. Lpz. 1756. p. 82.

106) Unterricht in der Wundarzneyk. A. d. Ital. Lpz. 1794. Bd. I. p. 332.

107) Graefe's Journal der Chirurg. u. Augenheilk. Bd. 8. H. 2. p. 283.

esse suscipiendam putant in hydrocele cum tunicae vaginalis degeneratione aliisve vitis complicata, quae injectionem non admittant.

Textor 108), excisione absoluta, ut vulnus per primam intentionem sanetur, commendat, seque bis curam radicalem brevi tempore hoc modo perfecisse affirmat.

Novissimis temporibus Kinder Wood 109) tunicam vaginalem praescindendi rationem proposuit, ab hucusque usitata longe alienam, quae tamen curam radicalem adducat. Eo vero constat, quod, tumore lanceolae apice perforato, minima tunicae vaginalis pars, tenaculo extracta, cultro praescinditur.

Dijudicatio curae per tunicae vaginalis exstirpationem.

Haec quidem hydrocelen sanandi methodus maxime vimperatur, quod longo temporis spatio usque ad perfectam sanationem opus est, atque symptomata graviora non raro accedunt, quibus accensendae sunt haemorrhagiae, quae interdum nisi ligatis vasis non sistuntur, tum suppuratio diuturna et copiosa. Febris symptomata plerumque non vehemens, ingravescente inflammatione, in-

108) Textor's neuer Chiron. Bd. I. St. 3. p. 416 et seqq. Sulzbach 1821.

109) Med. chirurg. Transact. Vol. IX. p. 38. Lond. 1818.

terdum eo usque augetur, ut vita in discrimen trahatur. Quibus omnibus optime praecaveri Textor contendit, si, linteis omissis, vulneris labia statim emplastris conjunxeris, ut vulnus per primam intentionem sanetur. Quod tamen in hydrocelis inveteratis, ubi tunica vaginalis valde incrassata reperiatur, raro effici posse, monendum est. Neque in dubium vocari potest, quin tunicae vaginalis excisione rite instituta, clausoque per granulationem vulnere novae humoris accumulationi locus dematur, cum morbi sedes tollatur. Interdum vero haec operatio sine fructu suscepta est, neque desunt exempla, in quibus hydrocele, tunicis non ubique adhaerentibus, denuo oriebatur. Tunica vaginalis vix unquam adeo degeneravit, ut majore ex parte excindi debeat. Ubi vero partim cartilaginis iustar incrassata est, partes hae degeneratae forficis ope praescinduntur, vulnusque, finita operatione, eandem requirit curam, quam in describenda incisione expositurus sum. Hoc non negligendum est, cum in partibus tunicae vaginalis valde degeneratis sufficiens inflammationis gradus vix excitari possit.

Quod propositum Kinder Woodii attinet, ex observationibus hucusque notis evinci nondum potest, num eandem praebeat securitatem, quam incisio, cum ipse fateatur, utrum cavum obliteretur, necne, ambiguum esse; et fortasse sanationem, modica tantum irritatione exorta, eo effici, quod normalis vasorum exhalantium et resorbentium functio restituatur. Ceterum haec quoque agendi ratio, si tunica vag. valde incrassata erit, minime locum habebit.

CAPUT VI.

Cura per incisionem.

Antiquissima operationis methodus incisio est, qua temporibus Celsi, ergo prius, quam cura palliativa, utebantur. Celsus 110), incisione facta, tunicam vaginalem praescindi jubet; num vero per totam tumoris longitudinem incisio sit instituenda, non perspicue dicit.

Paulus Aegineta 111) accuratius eam descripsit, nullas praetermittens regulas, quibus operatio succedat. Ille cutis integumenta e media tumoris parte usque ad superiorem incidi, cavitatemque aqua repletam aperiri jubet, quo facto tunicae vaginalis margines, hamulis protractae, abscondantur. Tum ad specilli usque in scroti fundum immisi apicem altera fieri incisio, cavumque linteo carpto impleri et scrotum cataplasmatibus emollientibus tegi debet. Granulatione exorta, linteum carptum est removendum, vulnusque, ut alias fit, simpliciter obligandum.

Albucasis 112) in describenda hac operatione Paulum secutus est, id tantum addens, hydrocelen, hoc modo tractatam, quoniam tunica vag. non deleta sit, facile denuo eriri. Post Albucasin Fabricius Hildanus 113) primus hac methodo usus

110) De medic. lib. VII. c. 21. 2.

111) De re med. lib. VI. c. 62.

112) L. c. lib. II. c. 62.

113) Fabricz aus Hilden chirurgische Beobachtungen. A. d. Lat. Th. 2, die 66te Beobachtung der 4ten Centurie.

esse videtur, quippe qui commemoret, se quondam, integumentis externis dissectis, acus curvatae ope tunicam vag. ligasse, eamque infra ligaturam aperuisse. Hanc operationem bene sibi cessisse affirmat, interdum vero perfici non posse, quin symptomata gravissima vitaeque discrimen adducantur.

Dodonaeus, Wisemann, Cheselden, Sharp 114) et Heister 115) quoque contendunt, colicam, febrem vehementem, singulum et gangraenam saepe operationem esse secuta. Warner 116), qui nunquam periculum ex illa ortum vidit, in hominibus mediae aetatis bonaeque corporis constitutionis solum eam esse instituendam censet.

Medicus operationem suscepturus de testiculi situ, qui plerumque in posteriore superioreque tumoris parte sentitur, certus esse debet. Tum autem aegrotus in mensa satis alta ita ponendus, ut scrotum marginem illius attingat, cutisque scroti, in plicam comprehensa, atque tunica darios usque ad fundum dissecandae sunt. Incisio plerumque, incolumi superiore parte, per duas tumoris partes fieri debet; Chelius 117) ex ipsius

114) Conf. Sabatier l. c. p. 530.

115) Diss. de hydrocele.

116) Warner's chirurgische Vorfälle, A. d. Engl. Lpz. 1787. p. 199.

117) Handbuch der Chirurgie. Heidelb. u. Lpz. 1827. 2ter Band pag. 248.

atque clariss. Schregeri 118) et Fickeri 119) observationibus eam fortasse aptius dimidiam aut tertiam partem tantum complexi putat. Deinde tunica vag. in parte inferiore aperitur, digitoque immisso forficis ope plane dissecatur. Si nimis parvam in tunica vag. feceris aperturam, neque satis cito eam amplificaveris, humor in tunicam dartos effundetur, quo fit, ut brevi temporis spatio multae formentur vesiculae. Ill. Prof. Moier, institui chirurgici, quod hic floret, antistes, in hydroceles operatione perficienda citissime eas orientes vidit, quas quidem, ut mihi videtur, nonnulli hydatides externam tunicam vag. faciem obidentes duxerunt.

Operatio modo descripta facile et brevi tempore peragitur. Qui, inferiore tumoris parte perforata, omnes tunicas simul dissecant, celerius quidem operationem perficiunt; monendum tamen est, tunicarum aperturas, punctione factas, quoniam humor statim effluit, atque tunica vag. collabatur, plerumque dislocari, eamque ob causam instrumenta ad incisionem absolvendam difficilius ingeri.

Bell 120), incisione per totam tumoris longitudinem instituta, tunicam vag. in parte superiore

118) Chirurgische Versuche. Th. I, p. 125.

119) Ficker's Aufsätze und Beobachtungen. Th. I, p. 244.

120) B. Bell vom Wasserbruch.

aperit, eamque cultro usque ad scroti fundum dissecat, id facilius, omni humore nondum emisso, fieri posse ratus. Equidem quidquam majoris momenti eo effici vix crediderim, et potius forficis usum cultro praeulerim.

Usque ad scroti fundum patere incisionem, ut pus et sanguis commode effluant, prae ceteris oportet, neque illam ad testem ipsum propius accedere, quo inflammatio vehemens provocaretur. Testis inter vulneris labia prolapsus reponendus, atque tunicae vag. pars cartilaginis instar incrasata praescindenda est. Quodsi humor in vesiculis ex tela cellulosa formatis continetur, textus ille cellulosus deleatur, necesse est. Hydrocelem, nimio humore extensam, priusquam incisio suscipiatur, semel punctura esse evacuandam, plerique censent chirurgi, cum incisionis operatio in ejusmodi casu instituta ob pressionem subito sublatam et insequentem tunicarum relaxationem multa afferat detrimenta *). Praeterea curam palliativam, qua testis explorandi occasio offeratur, praestare, atque incisionem, minore humoris copia accumulata, melius procedere dicunt. Bertrandi (121) iterum atque iterum tumorem perforat, et remediis corroborantibus atque suspensorio scrotum fovet et per aliquot dies sustinet.

In operatione ipsa raro gravis accidit haemorrhagia; recentiore vero aetate illius causa

quaedam innotuit, valde respicienda. Incremente enim tumore funiculus spermaticus eo usque premitur, ut vasa spermatica in fasciculos duos ad utrumque tumoris latus discedant, et postremo ad anteriorem ejus faciem perveniant. Scarpa (122) interdum in hernia scrotali admodum magna in altero tumoris latere arteriam spermaticam et vas deferens, in altero vero venam sitam invenit, eandemque se observasse vasorum dislocationem in hydrocelis permagnis retulit. In ejusmodi casu ex omnibus tunicis simul dissectis gravis haemorrhagia oriri potest, quam optime evitabis, si cutem primum incidideris, quo facto vasa dislocata apparent. Arteriae, in perficienda operatione dissectae, ligandae sunt.

Saepius haemorrhagiae, operatione jam absoluta, superveniunt, praecipue cum hydrocele magna erat. Sanguis aut ex vasis dissectis effunditur, aut ex interna tunicae vag. facie exsudatur, cujusmodi exemplum Sabatier (123) refert. Magni igitur momenti est, Richter (124) hortante, primis post operationem horis observare aegrotum, manumque submissa explorare scrotum, quod sanguine madefactum, retracta manu tum sanguine tincta, facile cognoscas. Ad sistendam haemorrhagiam scrotum melius sustineri atque fortius vinciri debet.

122) *Traité des hernies* p. 64 et 177.

123) *L. c.* pag. 534.

124) *Anfangsgründe der Wundarzneikunst*. 6ter Bd. p. 89.

*) *Conf. A. Monro's Werke* p. 277.

121) *Memoire sur l'hydrocele* p. 403.

Operatione finita, ne testi vulneris labia adnectantur, priusquam granulatio in fundo exorta sit, lintem molle, oleo imbutum, inter testiculum et tunicam vag. in utroque latere usque ad fundum ducitur, tantum prominens, ut postea facile extrahatur. John Hunter internam tunicae vaginalis faciem et albugineam farina semini lini conspergit atque lintem carptum vulneri immitti iubet, ad inflammationem mitem et aequabilem excitandam. Quam curandi rationem successisse Ehrlich 125) commemorat; ceterum linteo molli immisso idem effici posse constat. Totam vero tunicae vag. cavitatem linteo carpto impleri, omnino incongruum esse videtur, cum dolores acerbiores, testis inflammatio atque motus febriles vehementes inde nascantur. Inflammatione ad sanationem necessarium modum excedente, regimen antiphlogisticum est adhibendum. Plerumque venae sectione supersedere possumus, neque curam antiphlogisticam diu continuare debemus, cum certus ad sanationem requiratur inflammationis gradus. Tertio aut quarto die, ubi prima alligatio solvitur, lintea nova inter testem et tunicam vag. minus profunde inferuntur, ne vulneris labia testi adnectantur, priusquam procedente granulatione tunicae in fundo coaluerint. Et ne tum quidem lintea omitti possunt, sed usque ad curae finem retineri debent, quo temporis spatio saepius nova illis substituuntur. Vulneris labia in regione su-

125) Ehrlich's chirurg. Beobachtungen etc. Lpz. 1795. Bd. I. p. 180 et seqq.

periore emplastro adhaesivo alterum alteri appropinquantur, scrotumque suspensorio sustentatur. Qua ratione intra quinque vel sex hebdomades curam ad finem perducere; interdum vero etiam plus temporis usque ad perfectam sanationem praeteribit.

Tomlinson 126), simulac testem sanum esse comperit, hydrocelem, incisione facta, per primam intentionem sanare voluit, quem in finem vulneris labia suturis, emplastris atque alligatione apta conjunxit. Aegrotum, hoc modo tractatum, intra quindecim dies esse sanatum affirmat.

Stark superiorem tumoris partem usque ad tunicam vaginalem incidit, quam linteo carpto, lixivio caustico imbuto, obtegit. Tribus elapsis diebus, saccum inflatum aperit, ut aqua effluat, linteumque denno infert, donec suppuratio exorta sit. Hac quidem agendi ratione novem ad quatuordecim dies continuata, intra quatuor vel quinque hebdomades morbum sanari affirmat.

Si hydrocele in utroque latere simul occurrit, alii, altera sanata, alteram demum incisione aperiendam, alii, ut Zang 127), in utroque latere simul instituendam esse operationem censent. Bell 128), incisione unius lateris absoluta, septum scroti in parte superiore perforat; tum incisionem us-

126) Repertorium chirurg. u. medicin. Abhandl. etc. Lpz. 1797. B. I. p. 26.

127) Zang's Darstellung blutiger Operat. Wien 1819. Th. III. Abth. 2. p. 124.

128) L. c. p. 53.

que ad fundum dilatat atque linteum molle in utrumque latus inducit. Bernstein 129) et Zang 130) vero de eventu hujus operationis prospero dubitant, eamque commendari non posse arbitrantur.

Dijudicatio curae per incisionem.

Richter 131), Bell 132), Loder 133), Delonnes 134), Bernstein 135), Chelius 136), Zang 137), Mursinna 138), Rust 139), Klein 140) multique alii incisionem haud immerito ceteris hydrocelem sanandi methodis praeferunt. Huc quoque spectant illa Richteri 141) verba: „Ich habe viele Wasserbrüche gesehen und operirt; alle habe ich

sie durch den Schnitt operirt; alle glücklich; nie ist mir bei dieser Operation der geringste widrige Zufall begegnet, der mich hätte veranlassen können, irgend eine andere Operationsmethode zu wählen.“ Optandum sane esset, ut talis inflammationis gradus semper excitari posset, qualis perfectam tunicarum adhaesionem, suppuratone non exorta, efficeret. Tomlinson quidem se hydrocelem, incisione instituta, per primam intentionem sanasse contendit; id vero plerumque ob inaequalem tunicarum conditionem fieri nequit, atque cura, tunicis ex parte tantum adhaerentibus, non erit radicalis. Quae cum ita sint, methodus, quae plurimis in casibus adhiberi potest, singulisque conditionibus respondet atque certissime sanationem affert, ceteris sane est anteponenda. Incisionem vero postulat is illis magis respondere, quam ceteras methodos, probare nunc conabimur. Incisio ibi quoque admittitur, ubi hydrocele cum testiculi degeneratione est complicata. Aperta enim tunica vaginali, testis conditio satis agnoscitur, atque, rebus urgentibus, castratio quoque suscipi poterit, cujus primum momentum tum perfectum est. Si vero in ejusmodi casu setaceo cauteriove potentiali usus esses, morbi complicationem sero et fortasse tum demum agnosceres, cum ille tolli jam nequiret. Hydatides quoque, internam tunicae vaginalis faciem obsidentes, quas inter alios Schmucker 142) et Graefe 143) observarunt, inci-

- 129) Bernstein's praktisches Handb. für Wundärzte. Bd. 2. p. 578.
 130) L. c. pag. 125.
 131) Medicinische u. chirurg. Bemerkungen. Th. I. Cap. 7.
 132) L. c. p. 62.
 133) Med. chirurgische Beobachtungen. Th. I. Cap. 7.
 134) Delonnes vom Wasserbruch. A. d. Franz. Schweinf. 1786.
 135) L. c.
 136) L. c. pag. 253.
 137) L. c. pag. 89.
 138) Neue medic. chirurg. Beobachtungen, Berlin 1796. p. 302 et sqq.
 139) Magazin für die gesammte Heilkunde. Bd. I. pag. 57.
 140) Heidelberger klinische Annalen. 1826. Bd. 2. H. I. pag. 109.
 141) L. c.

- 142) Schmucker's Wahrnehmungen aus der Wundarzneikunst. Frankenthal 1784. Th. 2. pag. 193.
 143) Conf. C. Bell's System d. operat. Chirurg. in der Vorrede pag. VII.

sione instituta, apparent atque, ut cura radicalis efficiatur, deleri possunt. Ne ibi quidem, ubi morbus non bene agnoscitur, eadem, quae ceterae methodi, affert detrimenta incisis. In hac operationis methodo partes tunicae vag. degeneratae, si necessarium erit, simul removeri possunt. Neque ulla methodus certius morbum removet, cum tunicae agendi ratione supra exposita ubique coalescant, ita ut morbus recurrere nequeat. Qui vituperant incisionem, objecerunt, quod non sine gravibus sequelis sit. Ejusmodi casus vero rarissime occurrunt et tum praecipue, cum curandi praecepta supra memorata *hand rite observantur*. Apud infantes incisis non est suscipienda, neque in usum veniet, cum remedia externa plerumque hydrocelen in iis resolvant. Omnino admitti non debet haec operatio in hominibus pravae constitutionis provectorisque aetatis, alio morbo afflictis, qui ea aut augeatur, aut infastum operationis eventum adducat. Sed res illae curam radicalem suscipi omnino vetant, atque curam palliativam tantum ad levandum aegrotum admittunt.

Starkii methodus denique, ut mihi videtur, commendari non potest, cum acerbiores cieat dolores, quam sola incisis, atque satis longum temporis spatium usque ad perfectam sanationem requirat.